

1

Στο πρώτο κουδούνισμα του τηλεφώνου, ο Ιάκωβος βιάστηκε να σηκώσει το ακουστικό, με μια νευρική και κοφτή κίνηση. Ο Νότης, με τον καφέ ν' αχνίζει στο δίσκο, κοντοστάθηκε δίπλα στο γραφείο, σοβαρός. «Ο πλέον εκνευριστικός ήχος είναι αυτός του τηλεφώνου· άσε που τις περισσότερες φορές η κλήση δεν είναι για καλό», του είχε πει κάποτε ο Ιάκωβος, και το θυμόταν κάθε φορά που άκουγε το επίμονο κουδούνισμα. «Έλα όμως που το τηλέφωνο καταργεί τας αποστάσεις, εκμηδενίζει τον χρόνο, εξοικονομεί χρήματα;» είχε προσθέσει τότε ο Ιάκωβος, επαναλαμβάνοντας τη διαφήμιση της ΤΤΤ¹.

«Δεν πειράζει, δεν πειράζει! Δεν ήμουν δα και στο δρόμο! Μη στεναχωριέστε. Εδώ είμαι και σήμερα. Ναι. Θα είμαι εδώ γι' άλλη μια ώρα. Θα χαρώ ιδιαίτερα!» είπε στο ακουστικό, ενώ χάιδευε με τα μάτια το καινούργιο του καμάρι που ήταν ακουμπισμένο στην άκρη του γραφείου. Ένα δανέζικο λαμπατέρ, καλυμμένο με μικρά πορσελάνινα ψηφιδωτά σε

1. Η Γενική Διεύθυνση Τηλεφωνίας-Ταχυδρομείων-Τηλεγραφίας, ή άλλως ΤΤΤ, ήταν το όνομα της κρατικής υπηρεσίας η οποία δραστηριοποιήθηκε στο χώρο των επικοινωνιών την εποχή του μεσοπολέμου, μέχρι την ίδρυση της ΑΕΤΕ και στη συνέχεια του ΟΤΕ.

διάφορες αποχρώσεις του πράσινου. Έκλεισε μαλακά το τηλέφωνο και κοίταξε χαμογελώντας το γκαρσόνι.

«...εν τούτοις, στοιχίζει ελάχιστα», του είπε χαριτολογώντας, αλλά με σοβαρό πάντα ύφος ο Νότης, δείχνοντας με το πηγούνι τη μαύρη συσκευή, ολοκληρώνοντας το σλόγκαν της εταιρείας, λες και συνέχιζαν την παλιά τους κουβέντα.

«Έτσι σου λένε, μέχρι να χρειαστεί να βάλεις το χέρι στην τσέπη και τότε καταλαβαίνεις πως το παραμύθι τελειώνει με δράκους που πετάνε φωτιές απ' τα ρουθούνια. Τι να κάνουμε όμως; Έτσι όπως έγινε ο κόσμος, το τηλέφωνο δεν είναι πια πολυτέλεια, είναι ανάγκη.»

Ο Νότης ακούμπησε το φλιτζάνι με τον καφέ μαζί με ένα ποτήρι δροσερό νερό στο γραφείο του Ιάκωβου και κατέβασε τα χέρια σε στάση προσοχής. *Ανάγκη, βέβαια!* σκεφτόταν, έχοντας στο μυαλό τη μάνα του, που διαχειριζόταν τα γηρατειά της μόνη στο χωριό. *Μέχρι όμως να έρθει η ώρα που θα υπάρχει τηλέφωνο και στο Κρικεύκι, ζήτησε Μάη μου να φας τριφύλλι.*

«Με ξέχασες σήμερα».

«Μην το λέτε αυτό κύριε Ιάκωβε! Εσάς να ξεχάσω; Να... πλάκωσε πολύ δουλειά απ' το πρωί και δεν προφταίνουμε ούτε τους τακτικούς μας πελάτες».

«Κι εγώ τι λογίμαι, βρε παλικάρι; Ξένος είμαι εγώ; Ο καλύτερός πελάτης σας δεν είμαι; Ο πιο σταθερός;»

«Αυτό να λέγεται!» παραδέχτηκε ο Νότης. «Αν μετρούσαμε καμιά φορά τους καφέδες που 'χετε πιει στο Μπάγκειο, θα ήταν τόσοι όσα και τα λεφτά που ξόδεψε τ' αφεντικό για την καινούργια ταπετσαρία».

Ο Ιάκωβος γέλασε και κούνησε το κεφάλι υπερθεματίζοντας.

«Μπορεί να χρειαστούν και οι λουκουμάδες που έφαγα σ' αυτή την εξίσωση, αλλά πάντως δεν πέφτεις και πολύ έξω».

Έβγαλε από την τσέπη το αντίτιμο του καφέ, αυξημένο κατά τι, και άπλωσε το χέρι του για να του το βάλει στο δίσκο.

Το συμπαθούσε ιδιαίτερα αυτό το νεαρό γκαρσόνι, που παρότι δεν χαμογελούσε ποτέ, όποιος τον γνώριζε λίγο καλύτερα διαπίστωνε πως είχε μια καρδιά μάλαμα.

Πριν χτυπήσει το τηλέφωνο, ο Ιάκωβος είχε υπολογίσει πως θα καθόταν ένα ακόμα τεταρτάκι στο γραφείο. Τόσο ήθελε για να συμμαζέψει τις τελευταίες εγγραφές που αφορούσαν στις συναλλαγές της βδομάδας που τελείωνε. Τον κύριο Αγγέλου όμως δεν μπορούσε να μην τον περιμένει. Χρόνια είχε να τον δει. Τουλάχιστον είκοσι, μην ήταν και παραπάνω... Από τότε που το κύριο αντικείμενό του ήταν τα νομίσματα. Πριν ακόμα διευρύνει τις δραστηριότητές του και με άλλα «αγαθά», όπως τα ονόμαζε. Αρχοντάνθρωπος ο κύριος Αγγέλου. Γαλαντόμος σε όλα, εκτός από τα λόγια. Τις κουβέντες δεν του τις έπαιρνες εύκολα, μα τον Ιάκωβο δεν τον πείραζε καθόλου. Ίσα-ίσα που χαίρόταν κάτι τέτοιους ανθρώπους, των οποίων η εχεμύθεια ήταν εξασφαλισμένη. Όχι πως είχε να κρύψει τίποτα, μα να, οι πολλές κουβέντες μπορεί να φέρουν παρανοήσεις και ενίοτε παρεξηγήσεις.

Τον είχε πάρει τηλέφωνο και την προηγούμενη μέρα για να του πει ότι θα περνούσε απ' το γραφείο. Τον περίμενε μέχρι αργά το απόγευμα, αλλά τελικά δεν είχε φανεί.

Η κοιλιά του άρχισε να γουργουρίζει. Άμα το 'ξερε θα 'χε παραγγείλει και κανένα πτι-φουρ μαζί με τον καφέ, κι ως του 'κοβε λιγάκι την όρεξη για το μεσημεριανό. Το σίγουρο

ήταν πως η κυρά Αναστασία, η μάνα του, δεν θα μπορούσε να του γκρινιάξει από 'κει πάνω.

Πρώτη φορά θα συναντιόντουσαν στο γραφείο του. Τότε που «συνεργαζόταν», ας πούμε, με τον κύριο Αγγέλου, ήταν η εποχή που πήγαινε ο ίδιος να συναντήσει τους πελάτες του. Τώρα πια είχαν αλλάξει τα πράγματα. Εκείνοι ήταν που τον αναζητούσαν. Ειδικά στην πρώτη φάση κάθε συνεργασίας. Από τη στιγμή που ξεκινούσε η δουλειά, βέβαια, υπήρχε πάντα ο κίνδυνος να αναγκάζεται στο τέλος να τους ψάχνει ο ίδιος. Και τότε σκούρηναν τα πράγματα. Για εκείνους κυρίως, αλλά και γι' αυτόν. Τέτοιου είδους εξελίξεις δεν είναι ευχάριστες. Και το κακό ήταν πως, όσο περνούσε ο καιρός, τόσο αυτές οι περιπτώσεις πολλαπλασιάζονταν.

Έριξε μια γρήγορα ματιά ολόγυρα. Όλα βρίσκονταν σε απόλυτη τάξη, αν εξαιρούσες το χαρτομάνι πάνω στο γραφείο. Μικρό το κακό, όμως. Ίσα-ίσα που τα πολλά χαρτιά συνήθως μαρτυρούν επιτυχημένες δουλειές. Ήξερε απ' αυτά ο κύριος Αγγέλου.

Ένα δωμάτιο στον τελευταίο όροφο του ξενοδοχείου Μπάγκειον. Εκεί επέλεξε να κάνει το γραφείο του. Η διεύθυνση του ξενοδοχείου είχε παραξενευτεί μ' αυτή την επιμονή του. «Δεν διαθέτουμε χώρους για τέτοια χρήση», ήταν η πρώτη απάντηση που έλαβε. Αλλά εκείνος επέμεινε. «Θα είναι προς το συμφέρον όλων μας», τους είπε. «Το δωμάτιο θα είναι μονίμως νοικιασμένο και οι δουλειές μου θα φέρνουν πελατεία και για σας». Το είχε δει στο εξωτερικό, σε κάποιο ταξίδι του στο Βουκουρέστι. Εκεί, βέβαια, το ξενοδοχείο νοίκιαζε ολόκληρο όροφο σε διάφορα ιδιωτικά γραφεία, και όχι μόνο στον δικηγόρο που είχε πάει να συναντήσει.

Του άρεσε η ιδέα. Ρεσειψιόν κάτω στο ισόγειο να υποδέχεται τους πελάτες, όμορφα σαλόνια για τις προκαταρκτικές συζητήσεις και, φυσικά, το γραφείο στους πάνω ορόφους για πιο ιδιωτικές διαπραγματεύσεις. Τελικά είχε κάνει λάθος. Μεγάλο λάθος, αλλά δεν ήθελε να το παραδεχτεί ούτε στον εαυτό του. Ο ίδιος είχε βουλευτεί και θα έμενε εκεί. Οι πελάτες όμως έπαψαν να είναι όπως άλλοτε, στις καλές εποχές. Τώρα η πλειοψηφία δεν ερχόταν για αγορές και επενδύσεις. Άλλοι λόγοι τους έφερναν στον Ιάκωβο, και φυσικά κανείς δεν ήθελε να το διατυμπανίζει κιόλας. Έμπαιναν στην είσοδο του ξενοδοχείου με το καπέλο κατεβασμένο χαμηλά στο μέτωπο και γλιστρούσαν κατευθείαν προς τη σκάλα, αποφεύγοντας τα βλέμματα των υπαλλήλων και των πελατών στη ρεσειψιόν.

Τακτοποίησε σε μια στοίβα στο γραφείο τα χαρτιά με τα «αγαθά» που είχε ήδη καταχωρημένα, και παραδίπλα συμάζεψε λίγο τα ακαταχώρητα. Στη συνέχεια, άνοιξε το μεγάλο τετράδιο στην εγκοπή με το γράμμα Ν και πήρε να διαβάζει όσες σειρές δεν ήταν διαγραμμένες με κόκκινο μελάνι. Δεν ήταν πολλές. Δυο χάλκινα τετράδραχμα από την Ακαρνανία, μ' ένα άλογο που καλπάζει στη μια μεριά κι έναν γενειοφόρο άνδρα στην άλλη, για τα οποία όμως δεν είχε ακόμα λήξει η περίοδος της ενεχυρίασης, συνεπώς θα έπρεπε να επικοινωνήσει με τον κάτοχο για να δει αν ενδιαφερόταν να τα πουλήσει. Η καλύτερη συναλλαγή ήταν αυτή. Να βρίσκει αγοραστή στον πελάτη του για το αγαθό που είχε βάλει ενέχυρο, και παράλληλα να βγάζει κι ο ίδιος το κέρδος του από την τελική τιμή, πέρα από τους τόκους που είχε κατ' αρχήν συμφωνήσει. Πολλοί ήταν αυτοί που δυσκολεύονταν να αποπληρώσουν το δάνειο, κι έτσι αυτός ο συμβιβασμός

αποτελούσε μονόδρομο. Συνέχισε να ψάχνει στο τετράδιο. Πέρασε στα γρήγορα το χέρι του πάνω από μια εγγραφή κάποιων άλλων νομισμάτων, βενετσιάνικων, από την Κρήτη του 16ου αιώνα, και σταμάτησε στα δυο θηβαϊκά. Το ένα ήταν αργυρό, αρκετά καλά διατηρημένο, με τον δαφνοστεφανωμένο Ποσειδώνα στη μια πλευρά και τη φτερωτή Νίκη στην άλλη. Το δεύτερο ήταν χάλκινο, σε κάπως χειρότερη κατάσταση, με τη Δήμητρα στη μια πλευρά –ή την Περσεφόνη, αυτό δεν το είχε ακόμα διασαφηνίσει– και με τον Ποσειδώνα τσίτσιδο στην άλλη. Ναι, αυτά τα δύο ίσως ενδιέφεραν τον κύριο Αγγέλου. Την προηγούμενη φορά που προσπάθησε να τα διαθέσει, δεν κατάφερε να βρει την τιμή που τους άξιζε. *Ανάθεμα στους πολιτικούς μας, σκεφτόταν ο Ιάκωβος. Είτε χάνουμε είτε κερδίζουμε στους πολέμους, η οικονομία της χώρας καλπάζει συνεχώς απ' το κακό στο χειρότερο. Πώς να κινηθεί το χρήμα και ν' αβγατίσει;*

«Γιάννη, μάντεψε ποιος μας θυμήθηκε!» έλεγε μετά από λίγο στο τηλέφωνο. «Ο κύριος Αγγέλου! Τον θυμάσαι; Τι λες; Πάνω από είκοσι! Έλα ντε; Πού χάθηκε; Εκεί που χάθηκαν όλοι, Γιάννη! Κάθε χρόνο και χειρότερα είναι για όλους. Τι νόμισες; Καλά είστε εσείς; Ο Κυριάκος; Μη μου το λες! Σοβαρά; Είδες; Σας το 'λεγα εγώ να μην ανησυχείτε. Εμ, τι θα γινόταν; Με ποιο δικαίωμα δεν θα σας τα επέστρεφαν; Δική σας ήταν η κληρονομιά, με χαρτί και με τη βούλα. Άντε! Μπράβο, μπράβο! Τις ευχές μου και στον Κυριάκο, να δώσεις! Τι σε ήθελα; Α, ναι. Για τον Αγγέλου. Τον περιμένω όπου να 'ναι να 'ρθει από 'δω. Θα δω αν θέλει κάτι συγκεκριμένο και θα σας πω. Σε παίρνω για εκείνο το θηβαϊκό που σας είχα δείξει πριν από λίγο καιρό. Το θυμάσαι; Που σας ρώτησα μήπως

ξέρατε αν πρόκειται για τη Δήμητρα ή την Περσεφόνη; Με στάχια στα μαλλιά, σίγουρα πρόκειται για μια από τις δύο, το θυμάσαι; Ναι, ναι, ο Ποσειδώνας που πατά στην τρίαίνα. ΒΟΙΩΤΩΝ, γράφει. Ναι, αυτό. Τελικά ξέρουμε αν είναι η μάνα ή η κόρη; Καλά, θα σ' το ξαναφέρω να το δεις. Άσε κατ' αρχήν να μάθουμε τι θέλει ο Αγγέλου και ξαναμιλάμε. Άντε και με το καλό να τα πάρετε όλα γρήγορα πίσω!»

Για δεξ μια σύμπτωση! σκεφτόταν χαμογελώντας όταν άφησε κάτω το ακουστικό. Τη μια μέρα δικαιώνονται οι κληρονόμοι του Κωνσταντή, την ίδια μέρα ξαναχτυπά κι ο μεγαλύτερός μου πελάτης! Άντε να ξαναδεί το μαγαζί τους άσπρη μέρα! Κι εγώ, φυσικά, μαζί τους.

Έσπρωξε πέρα το τετράδιο, ήπια με τρεις μεγάλες ρουφιξίες τον καφέ που είχε αρχίσει ήδη να κρυώνει, και σηκώθηκε να βάλει μια τάξη στο δωμάτιο. Πού και πού, όταν το βράδυ έμενε έξω μέχρι αργά –όπως, για παράδειγμα, το προηγούμενο– το γραφείο τον εξυπηρετούσε και σαν υπνοδωμάτιο. Όχι πολύ συχνά βέβαια, μιας κι ο καναπές, παρότι αρκετά άνετος, ήταν αναμφισβήτητα άβολος για πολλές ώρες ύπνου. Αντίθετα, για τη μεσημεριανή του ξεκούραση ήταν ό,τι έπρεπε. Έστρωσε λίγο τα μαξιλάρια και ίσιωσε τις τρεις γκραβούρες στον τοίχο, όλες από την ιδιαίτερη πατρίδα του, την Αμμόχωστο της Κύπρου. Και οι τρεις απεικόνιζαν τα ενετικά τείχη και το λιμάνι, η καθεμιά από διαφορετική γωνία. Μέρα παρά μέρα οι γκραβούρες παίρνανε κλίση, πότε στα δεξιά, πότε στ' αριστερά, πότε αναρχοαυτόνομα, η καθεμιά κι από άλλη πλευρά. Ήταν πεπεισμένος πως η καθαρίστρια το 'κανε επίτηδες για να του δείξει το βαθμό της επιμέλειάς της.

Η πόρτα δεν άργησε πολύ να χτυπήσει.

Αν τον έβλεπε στο δρόμο ίσως και να μην τον αναγνώριζε. Είκοσι χρόνια βέβαια δεν ήταν λίγα, μα ο άνθρωπος που είχε μπροστά του ήταν ίδιος ο «ξεπεσμένος Δερβίσης» στο διήγημα του Παπαδιαμάντη που 'χε συμπτωματικά διαβάσει μόλις πριν από μερικές εβδομάδες. Είχε χάσει τουλάχιστον δεκαπέντε κιλά, το πρόσωπό του είχε στεγνώσει, και το κουστούμι θα μπορούσε ίσως να ξεγελάσει πολλούς, όχι όμως το εκπαιδευμένο μάτι του Ιάκωβου. Μόδα των αρχών της δεκαετίας και σίγουρα μαζεμένο κατά δύο νούμερα.

«Κύριε Αγγέλου! Πόσο χαίρομαι που σας ξαναβλέπω μετά από τόσο καιρό!» τον καλωσόρισε ξεψυχισμένα. Ένωσε ένα ρίγος να του διαπερνά τη ραχοκοκαλιά. *Πώς κατάντησε έτσι ο άνθρωπος;* αναρωτήθηκε.

Εκείνος κούνησε μόνο το κεφάλι, σοβαρός, κι έριξε μια πρώτη διερευνητική ματιά στο χώρο πριν αποφασίσει να περάσει. Χωρίς ν' αλλάξει τίποτα στην έκφρασή του, λες και η εντύπωση που του έδωσε το δωμάτιο να μην κατάφερε να του διαλύσει μια κρυφή ανησυχία, πέρασε δίπλα από τον Ιάκωβο που παρέμενε σκοπός στην είσοδο και κατευθύνθηκε στον καναπέ.

«Περάστε», είπε αμήχανα και αχρείαστα, βέβαια, ο Ιάκωβος, κλείνοντας βιαστικά την πόρτα. Τον ακολούθησε στον καναπέ και κάθισε απέναντί του, στη μικρή πολυθρόνισα με την ίδια ροδοκόκκινη ταπετσαρία.

«Σας χάσαμε τόσα χρόνια...» άρχισε να λέει, μα ο Αγγέλου τον σταμάτησε με μια απλή κίνηση του αριστερού του χεριού.

«Θα μου τα πάρεις πίσω στην ίδια τιμή. Εσύ θα βρεις να

τα προωθήσεις», του είπε βραχνά, μπαίνοντας χωρίς περιστροφές στην ουσία της επίσκεψής του.

Ο Ιάκωβος έσμιξε τα φρύδια κι έμεινε να τον κοιτάζει.

«Δεν θέλω ούτε δραχμή παραπάνω. Όσο τα πήρα», επανέλαβε ο Αγγέλου.

«Για... μιλάμε για...» είπε διστακτικά ο Ιάκωβος. «Μιλάμε για όλα;» είπε τελικά, λες και προσπαθούσε να πάρει φόρα για το μεγάλο άλμα.

«Ας μη μακρηγορούμε», συνέχισε ανυπόμονα ο Αγγέλου. «Καταλαβαίνεις για τι πράγμα σου μιλάω. Υπάρχει λόγος, πώς το λένε;»

Σαν ταινία πέρασαν από τη σκέψη του Ιάκωβου οι συναλλαγές που είχε με τον κύριο Αγγέλου. Άλλοτε για ένα μεμονωμένο νόμισμα που του πρότεινε ο Ιάκωβος, άλλοτε για μια ολόκληρη σειρά ίδιας εποχής και περιοχής, κι άλλοτε για κάποιο που του είχε παραγγείλει ο Αγγέλου, κι εντελώς συμπτωματικά «τύχαινε» να το διαθέτει ο Κωνσταντής μετά από μερικές μέρες. Συνολικά θα ήταν μερικές καλές δεκάδες, αν τα μετρούσε κανείς. Μεγάλη συλλογή. Τι ήρθε να του ζητήσει τώρα; Να τα πάρει πίσω;

«Αυτό δεν γίνεται, κύριε Αγγέλου!» ξαναβρήκε ξαφνικά το σθένος του. «Η αγορά είναι στα τάρταρα. Πώς να τα πάρω πίσω; Εγώ δεν μπορώ...»

«Έλα τώρα! Μην κάνεις πως δεν ξέρεις την αγορά. Είναι πολλοί ακόμα εκείνοι που δεν τους έχει πέσει ούτε μια τρίχα. Αν βγω να πουλήσω εγώ απευθείας, θα μου τα πάρουν κοψοχρονιά. Θα τα πάρεις εσύ και θα τα πουλήσεις μια χαρά.»

«Κύριε Αγγέλου! Ζητήστε μου ό,τι άλλο θέλετε. Θέλω να πω... ξέρετε... προσφέρω κι άλλες υπηρεσίες πλέον. Με κάποια άλλα αγαθά... Θα βρούμε έναν τρόπο να διευκολυνθεί-

τε. Αυτή την εποχή, τα νομίσματα δεν κινούνται καθόλου στην αγορά για να μπορέσω σας τα πάρω...»

«Πολλά λες, Ιάκωβε. Το μόνο που ήρθα να ζητήσω είναι αυτό και τίποτε άλλο».

«Με παρεξηγήσατε, κύριε Αγγέλου... Προσπαθώ να σας βρω μια λύση...»

Ο Αγγέλου τον διέκοψε μια ακόμα φορά με την ίδια απλή χειρονομία, ενώ συγχρόνως σηκώθηκε από τον καναπέ. Με δυσκολία. Λες και επρόκειτο για έναν άνθρωπο σε βαθιά γεράματα. Ο Ιάκωβος πετάχτηκε όρθιος, ξεχνώντας τον πόνο στο αριστερό του γόνατο που τον ταλαιπωρούσε εδώ και καιρό. Ο Αγγέλου προχώρησε προς την εξώπορτα και χωρίς να στραφεί, είπε:

«Κοίτα να βρεις τη λύση που σου ζητάω. Σε μια βδομάδα θα τα πούμε πάλι». Και συνέχισε μονολογώντας: «Στα τάρταρα... Πιο κάτω, δεν πάει».